

POLGÁRI CÉGEK ALKALMAZÁSA KATONAI MŰVELETEK LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSA SORÁN KÜLÖNÖS TEKINETETTEL A BIZTONSÁG KÉRDÉSEIRE

Besenyő János¹

Az utóbbi időkben megfigyelhető, hogy a nemzetközi katonai műveletek sikere egyre inkább a logisztikai támogatást biztosító polgári cégek munkáján áll, vagy bukik.

A civil vállalkozók (biztonsági és logisztikai profilú cégek) a műveleti területen az élet velejáróivá váltak a hadvezetés, de az egyszerű katonák szemében is. Azonban az hogy az általuk biztosított szolgáltatásokat hogyan kellene kezelni még korántsem kiforrott, nincs egy egységes rendszer, amely alkalmazható lenne. Műveletenként vagy éppen szervezetenként (EU, AU, NATO és ENSZ) változnak a szabályozók.

Talán a legnagyobb hagyománya az Egyesült Államok hadseregében van a „civil” szakemberek műveleti területen való alkalmazásának, ezért főként az általuk működtetett rendszerrel foglalkoznék Természetesen személyes tapasztalataimból is közreadnék néhány gondolatot, mivel mind az ENSZ nyugat-szaharai missziójának (MINURSO) élmezőnyű főnökeként, mind az Afrikai Unió (AU) szudáni missziójának (AMIS) tábori ellátó részleg parancsnokaként dolgoztam polgári vállalkozókkal, akik a misszió munkáját segítették.

Az utóbbi időben nem csak az Egyesült Államok, hanem más hadseregek is változásokat vezettek be a műveleti területeken tevékenykedő egységeik ellátásában-kiszolgálásában. Ezek az új típusú műveletek egyre inkább a polgári „védelmi szektor” vállalkozói, és a multinacionális erők közös és kombinált hadműveleteiként funkcionálnak. Polgári cégek és alkalmazottaik olyan harctámogató feladatokat hajtanak végre a műveleti területeken, amelyek eddig szigorúan az egyenruhás, katonai erők felelősségi körébe tartoztak. Az iraki „Sivatagi Vihar” volt az első olyan hadművelet, ahol a civil vállalkozások kiugróan magas számban képviselték magukat az ellátás-kiszolgálás területén. Ez az „új trend” azóta folyamatosan növekvő számban jelenik meg más katonai műveletekben is.

¹ Besenyő János őrnagy, HM FLÜ, Nemzetközi és Intézménygazdálkodási osztály, költségvetési főtitiszt.

Három fő tényező járult hozzá a civil cégek szerepének jelentős növekedéséhez a katonai műveletekben:

- A hadseregek létszámának jelentős csökkentése politikai és gazdasági erők nyomására.
- Növekvő függőség a haditechnikai vállalatok által kifejlesztett csúcstechnológiai fegyverrendszerek és más katonai felhasználásra készített projektek miatt (szakemberek képzése, a rendszerek üzemeltetése, karbantartása, stb.).
- A hadseregek létszámának jelentős csökkentése miatt több olyan tevékenységet szerveztek ki, „**privatizáltak**”, amelyek addig szigorúan a hadsereg kezében összpontosult. Ennek során azok a szakemberek, akik addig a fegyveres testületek állományában szolgáltak (katonák és civilek egyaránt), elhagyták a szervezetet és a „**civil**” védelmi szektorban helyezkedtek el.

Munkájukat (amelyre továbbra is szükség van!) piaci áron kénytelen a hadsereg megvásárolni. Erre jó példa magyar viszonyok között a „**Technika Külképvállalat**” megszüntetése a horvát fegyverszállítási botrány nyomán vagy akár a **HM EI Rt** működése is, bár ők **nem „éles helyzetben**”, hanem csak a béke időszakban nyújtanak szolgáltatásokat a Magyar Honvédség számára. Azonban van olyan cég is, amely már hadszíntéren is végzett feladatokat a kint települő magyar egységek részére. Amikor az **Áttelepítést Koordináló Csoport** logisztikai tisztjeként az HM PRT megalakításában vettem részt, Afganisztánba a **Currus Zrt.** civil alkalmazottai is kiutaztak velünk Kabulba, hogy az ott állomásozó könnyűgépjárművek javítását, karbantartását elvégezzék.

Egyszóval nálunk is megfigyelhető az, hogy a Honvédség leépítése folyamán kikerülő képességeket, kénytelenek vagyunk „**visszavásárolni**” piaci áron, civil cégektől, akik gyakran jobban ismerték a testület igényeit (mivel ott töltötték el az életük jelentős részét, és továbbra is jó kapcsolatokkal bírtak a rendszer vezetőivel), mint az ott dolgozók egy része. Mindazonáltal több megválaszolatlan kérdés maradt a doktrínában, amelyek szabályozzák a civil vállalkozókkal való együttműködést, illetve annak menedzsmentjét. A műveleti területeken szolgáló katonai parancsnokok pedig még mindig nehezen képesek kezelni azokat a kihívásokat és problémákat, amelyeket a külső szervezetek bevonása okoz a katonai tevékenységek során.

Erre említenék néhány példát az amerikai tapasztalatokból:

- A beszerzések és katonai logisztika (felhasználói közösségek) integrációjának hiánya jelentősen csökkentette a koordináció szintjét azok között, akik beszerzik a fegyveres erők által használt rendszereket és akik működtetik azokat. A beszerzett termékek tulajdonsága, használhatósága nem mindig találkozik a katonai logisztikai közösségek igényeivel, ezért szükségessé vált a civil vállalkozók által logisztika-támogatásként nyújtott szolgáltatások integrálása a harcoló alakulatok parancsnokainak terveivel és küldetéseivel.
- A civil cégek alkalmazottainak és az általuk biztosított szolgáltatásoknak a felügyelete és irányítása, majd ellenőrzése, végrehajtása.
- Mindegyik fegyvernemnek, szakcsapatnak megvannak a saját megkülönböztethető eljárásai és a saját maga által létrehozott szervezetei, amelyek a hadművelleti területen tevékenykedő szolgáltató cégekkel kapcsolatos tevékenységet végzik.

Mint például az USA hadseregének a Civil Logisztikai Kiegészítési Megerősítési Programja (**Logistics Civilian Augmentation Program LOGCAP**), a haditengerészetének a Építő Kapacitás Bővítési Programja (**Construction Capabilities Contract Program**), és a légierőnek a Szerződéses Kiegészítési Programja (**Contract Augmentation Program**). Ezek a programok különállóak és koordinálatlanok maradnak, emiatt összehangolatlaná válik a civil szolgáltatásokkal kapcsolatos politika, bizonyos beosztások és feladatkörök duplikálódnak (ez talán a hazai gyakorlatból is ismert...), illetve a menedzsment különböző stílusai állandó konfliktusokhoz vezetnek.

A civil cégekkel való együttműködésből adódó kihívások

A külső cégek alkalmazása a katonai műveletek során mára már mindennaposakká váltak. A katonai költségvetések jelentős csökkentése, a haderőreformokkal járó létszámcsökkentések, az eddig katonákkal végzetett szolgáltatások privatizálása (civilsítése), az egyre újabb és bonyolultabb technológiai rendszerek alkalmazása, a katonai műveletek növekvő logisztikai igényei, illetve a katonai műveletek idejének lecsökkenése (azonban a pacifikálási időszak jelentősen megnövekszik, lásd Irak vagy Afganisztán) mind szükségessé teszik a civil vállalkozó szol-

gáltatásainak katonai célú felhasználását. A civil szolgáltatók által támogatott harcoló egységek parancsnokai és a hadszíntéren szolgáló katonák is kezdik felismerni azok fontosságát, és kezdeti ellenérzésüket levetkőzve, egyre inkább megbíznak bennük.

A civil vállalkozók részvétele a katonai műveletekben több kihívással szembesíti a katonákat, akiknek jó kapcsolatot kell kiépítenie a polgári szakemberekkel és „*értékes*” információkat kell velük megosztani, hogy azok hatékonyan tudjanak dolgozni. Fontos hogy ismerjék a „*külsős szakemberek*” munkavégzésének helyét, körülményeit, az általuk igényelt segítséget, hogy a harcoló alakulatok parancsnokai is képesek legyenek hatékonyan koordinálni a katonai egységek és a civil cégek képességeit a műveletek sikeres végrehajtásának érdekében.

Szolgáltatási szerződéseket úgy célszerű elkészíteni, hogy mind a tervező részlegek (**G1, G2, G3, G4, G5, stb.**) elvárásai, mind pedig a harcoló egységek inputjai is belekerülhessenek. A harcoló egységek parancsnokai felelősek a civil cégek alkalmazottainak, felszereléseinek és eszközeinek áramlásáért a hadszíntéren. Mivel a civil cégek alkalmazottai nincsenek benne a parancsnoki láncban, rájuk nem vonatkoznak a katonai alá-fölérendeltségi viszonyok, a hadszíntéri parancsnokok és logisztikusok számára komoly bizonytalansági tényezőként jelentkeznek az általuk nyújtott szolgáltatás vagy anyagi biztosítás (tényleg azt kap-e az alakulat amire szükségük van? Megérkezik-e időre mindaz, ami elengedhetetlen a siker eléréséhez? Képesek-e a civilek olyan szinten dolgozni, ahogy a hadsereg megköveteli?).

A vállalkozók alkalmazottainak és felszereléseinek koordinálatlan áramlása versenyezhet katonai személyzetek és felszerelések szállításával, és prioritási kérdéseket vethet fel. *Mi a fontosabb egy adott helyzetben, a szolgáltatásokat nyújtó cég igényeinek lebiztosítása vagy a saját katonáink, felszereléseink kiszállítása?* Így előfordulhat, hogy a katonai vezetők elveszítik azt a képességüket, hogy tervezhessék, illetve önállóan dönthessenek a műveleti területen történő szállításokról, az igények kielégítésének sorrendjéről és emiatt kénytelenek több körös egyeztetéseket végezni a külsős cégek helyi vezetőivel.

Ilyen eset történt velem is **Darfurban**, ahol az **afrikai békemisszió (AMIS)** tábori ellátó részlegének vezetőjeként parancsot kaptam a táborok számára élelmiszert és egyéb logisztikai ellátmányt szállító helikopterek leállítására, majd az élelmiszer helyett a frissen megérkezett szenegáli és ruandai katonák kiszállítására. A helikoptereket egy civil cég (a kanadai **Skylink**) üzemeltette, amellyel egyeztetnem kellett a megváltozott

prioritásokról, illetve a logisztikai biztosítással foglalkozó cég képviselőjét (az amerikai **PAE** és a szudáni **AMZAR** cégek) rá kellett vennem arra, hogy az élelmiszer kiszállításokat felfüggeszthessük, átütemezhessük. Később bebizonyosodott hogy érdemesebb lett volna mégis előbb először az ellátmányt kiszállítani, még akkor is, ha a katonák az ideiglenes táborban összezsúfolva töltenek el valamennyi időt, mivel a megnövekedett létszámot még hetekig nem voltunk képesek élelmiszerrel rendesen ellátni. Ez sajnos negatívan befolyásolta a misszió tevékenységét. (Az éhes katona mindent szeret, csak dolgozni nem...).

A harctéren szolgáló alakulatok és a logisztikai ellátásért felelős egységek vezetői – a hiányzó vagy elégtelen szabályozottság miatt – gyakran kénytelenek saját maguk kidolgoztatni a szolgáltatások igénybevételéhez szükséges eljárási rendet vagy egyéb, a vállalkozókra vonatkozó irányelveket. Ezek azonban nem egységeseek, mindig az adott szituáción alapulnak, alkalmanként pedig jelentős érdeksérelmet okoznak valamelyik félnek. Éppen ezért fontos lenne, hogy a külső cégekkel való együttműködést egységesen szabályozzák le és ne ad-hoc alapon.

Ezzel meg lehetne előzni azokat az anomáliákat, amelyek negatívan befolyásolják egy-egy művelet sikerét, mint pl.:

- Nem szabályozott egyetlen doktrínában sem, hogy ki a felelős a civil cégek által használt kommunikációs rendszerek biztonságos használatáért. Ne felejtjük el, hogy ezek a cégek a munkájuk folyamán igen sok titkos információt kapnak, a híradásuk lehallgatása pedig igen sok információt juttathat az ellenség kezébe.
- Nincs az alakulatok parancsnokainak rálátása, hogy milyen anyagi-logisztikai felszerelések, eszközök találhatóak a műveleti területen, és mivel számolhatnak a feladat végrehajtásának során.
- Nincs az alakulatok parancsnokainak joga a civil cégek munkavégzését teljes mértékben irányítani, kontrollálni, csak a megrendelt és kifizetett szolgáltatásokat veheti igénybe.
- A katonák felelőssége az is, hogy a szolgáltató cégek munkatársai számára támogatást nyújtsanak, biztosítsák számukra a biztonságos munkavégzéshez szükséges feltételeket (Force Protection), biztosítsák a műveleti információkhoz való hozzáférést, és nyújtsanak adminisztratív támogatást is a szükségleteiknek megfelelő arányban.

- További terhet ró a parancsnokokra a civil cégek munkájának támogatása, mind anyagi, mind pedig az élőerő gazdálkodás területén.
- Folyamatos gondot okoz az is, hogy kiszámíthatatlanná válhat a szolgáltatások elérhetősége az ellenséges területen.
- Problémát jelenthet az alternatív logisztikai ellátás megszervezése és biztosítása abban az esetben, ha a civil cégek képtelenné válnak a szerződésben foglalt feladataik teljesítésére.

Ezek a problémák részben abból származtak, hogy a beszerzésért felelős és a harctámogatásért felelős logisztikai szakemberek nem működtek kellőképpen együtt a szerződések elkészítésekor. Az integrációnak ez a hiánya okozza azokat a problémákat, amelyek a hadszíntéren alakulnak ki, amikor is a parancsnokok igényeit és a cégek által biztosított szolgáltatásokat kell összehangba hozni. A hadművelleti területen tartózkodó szolgáltatási szakemberek, civil alkalmazottak biztonságáért, orvosi ellátásáért, szállításáért általában az alakulat parancsnoka felel, azonban ismét problémát jelent hogy nincs erre vonatkozó egységes utasítás, így a Külföldi Erők Jogállását Szabályozó Egyezmények (**SOFA Status of Forces Agreement**) és a vendéglátó nemzetekkel kötött egyéb megállapodások még inkább komplikálhatják a harcoló parancsnokok helyzetét azáltal, hogy korlátozzák a civil vállalkozók beutazását és szabad mozgását az adott területen. *Az emberrablások, gyilkosságok, és a támadások, amelyeknek a célpontjai azok a civil szakemberek, akik részt vesznek az Irakban és Afganisztánban folyó újjáépítési munkálatokban, tovább demonstrálják a civilek számára nyújtott katonai védelem fontosságát.* Egyre inkább úgy tűnik, hogy a háborúk megnyerése már nem csak a katonai műveleteken, hanem a civil vállalkozók tevékenységének sikerén is múlik. Ez csak úgy érhető el, ha a katonai vezetők mindent megtesznek a civil vállalkozók munkájának segítéséért, és az alkalmazottaik testi épségének védelméért (logisztikai konvojok biztosítása, Force Protection, stb.).

Logisztikai támogatás a műveleti területen

„A sikeresen működő logisztika a hadsereg éltető ereje”. Ezt a mondást a II. Világháború egyik legsikeresebb katonai vezetőjének, **Omar Bradley tábornoknak** tulajdonítják, de szintén ő volt, aki az egyik megbeszélésen azt mondta, hogy: *„Az amatőrök a stratégiáról, a szakértők pedig a logisztikáról beszélnek”.* A történelem is igazolta ezeket a ki-

jelentéseket és minden katona számára világossá vált, hogy állandó, stabil logisztikai támogatás nélkül bármely katonai művelet kudarcra van ítélve.

Az USA hadseregének logisztikai ellátásában oroszánrészt vállaló civil vállalatok között talán a legnagyobb a **Kellog Brown & Root (KBR)** vállalat, amelynek a tevékenységét a **Logistics Civil Augmentation Program (LOGCAP)** III. sz. szerződése szabályozza. *Afganisztánban, Irakban, és Kuvaitban a KBR felel a logisztikai ellátás legnagyobb részéért, és teljes felelősséggel diszponál a szükséges anyagok elosztásában, kiszállításában.* A logisztikai ellátás rendszerének akadálytalan működése fontos a sikeres műveletek szempontjából és közvetlen hatással bírnak a hadsereg harci képességére. Az ellátmány jelentős része civil szállító eszközökkel kerül kiszállításra, amelyeket civil alkalmazottak vezetnek. A katonai vezetőknek és a szolgáltató vállalatok tulajdonosainak közösen kell gondoskodnia a szállítmányok védelméről, a logisztikai ellátás folyamatos biztosíthatósága érdekében.

A szolgáltató cégek alkalmazottainak védelme

A szolgáltató cégek alkalmazottainak védelméért közvetlenül az adott területen tevékenykedő katonai alakulat parancsnoka a felelős. **Az erre vonatkozó szabályzó szerint (Field Manual 3– 100.21, civil vállalkozók a harcmezőn):**

„Amikor vállalkozók, mint szolgáltatót nyújtók vesznek részt katonai műveletekben (akár a műveletet kiszolgáló vagy éppen fegyverrendszerek kezelését, üzemeltetését végző állomány részére), akkor a hadsereg ugyanúgy köteles gondoskodni a biztonságukról, mintha a saját állományába tartozó polgári alkalmazottak lennének. A parancsnokoknak meg kell érteniük, hogy a civil alkalmazottak számára ugyanolyan biztonsági feltételeket kell teremteni, mint a katonák részére. A veszélyes helyeken szolgálatot teljesítő civil alkalmazottak biztonságáért mindent meg kell tenni, hogy az általuk nyújtott szolgáltatás elérhető maradjon a katonák számára...”

„...A civil vállalkozók és alkalmazottainak védelme a harctéren az ott tevékenykedő alakulat parancsnokának a felelőssége. Amennyiben azok potenciálisan ellenséges vagy veszélyes területekben működnek, az általuk támogatott (ellátott) katonai erőknek biztosítaniuk kell a tevékenységük és alkalmazottaik teljes védelmét. A parancsnoknak, egyeztetve a vállalkozó cég helyi képviselőivel, meg kell bizonyosodnia arról, hogy a cég alkalmazottai megkapták-e a számukra megfelelő személyi

védelmet. Azonban a civil cégek vezetői szintén felelősek az alkalmazottaik biztonságáért és mindent meg kell tenniük, hogy megóvják a dolgozók életét és a hadsereg tulajdonában (használatában lévő) eszközöket.”

Habár a biztonsági helyzet továbbra is instabil mind Irakban és Afganisztánban, a műveleti területeken tevékenykedő civil cégek száma folyamatosan növekszik. **Az első Öböl-háború** ideje alatt **9200 civil szakember** települt ki a hadműveletek támogatására, hozzávetőleg 1 civil alkalmazott jutott 50 katonára. **Boszniában** a békefenntartó misszióban már 1 civil alkalmazott jutott 10 katonára. Ez a statisztika abból következik, hogy a 90-es évek végére megváltozott a Balkánon folyó katonai műveletek fajtája (béke kikényszerítésből-békefenntartásba mentek át az amerikai hadsereg egységei) aminek következtében katonákat vontak ki a területről és az összes logisztikai-ellátási feladatot civil cégektől megvásárolt szolgáltatásokkal biztosították. **Az, hogy milyen arányban található civil alkalmazottak és katonák az iraki hadszíntéren, azt igen nehéz pontosan megmondani, azonban a szakértők egyetértenek abban, hogy ez már megközelíti vagy talán már túl is lépte a boszniai arányokat.**

Ahogy növekszik a civilek száma a hadműveleti területeken, úgy növekszik az őket ért támadások száma is. Habár a civilek veszteségeiről nem készítették pontos összesítést azokon a területeken, ahol az USA alakulatokat állomásoztat, azonban azt tudjuk, hogy **az iraki háború kezdete óta 275 civil munkavállaló veszítette az életét** munkavégzés közben, Afganisztánban pedig **30 fő** körül. Ide számíthatjuk a Szövetségesek véletlen tűzkiválasztásából (friendly fire) fakadó áldozatokat is, mint a **Toy-For cég** alkalmazásában lévő magyar egyetemistát is, akit egy ellenőrző-áteresztő pontnál lőttek agyon az amerikai katonák. Tudomásom szerint egy másik magyar civil alkalmazott, egy biztonsági őr pedig Afganisztánban veszítette az életét, konvojkísérés közben, amikor RPG gránátot lőttek a kocsijukba (2006. novembere).

Ugyan a civil cégek a legtöbb, az eddig katonák által végzett logisztikai feladatot sikeresen átvették a hadsereg szakembereitől, azonban a katonákkal ellentétben nem képesek a személyes biztonságukat szavatolni. Ez a tény előre nem látható biztonsági kockázatot jelent a harcoló alakulatok parancsnokainak, amelyre eddig nem számítottak, de kénytelenek voltak mostanra alkalmazkodni hozzá. Mindazonáltal a civil vállalkozók által végzett logisztikai tevékenységek, a konvojaiak kíséréte és az alkalmazottaik biztonságának szavatolása jelentősen megnövekedett kihívás elé állítja a katonai vezetést, akiknek a rendelkezésükre álló, sokszor elégtelen erőforrásokból kell katonákat biztosítani. Ezáltal katonai felada-

tokból vonnak el embereket, vagy éppen olyan egységek végzik ezt a tevékenységet, akiknek maguknak is logisztikai feladataik lennének.

Felfegyverkezni vagy nem felfegyverkezni?

Nemzetközi egyezmények alapján a civil cégek alkalmazottai, nem számítanak hadviselő félnek. Azonban a valós életben nem ilyen egyszerű a helyzetük, mivel van, aki a harcoló állományhoz számítja őket, van, aki pedig nem. Bár néhány cég biztonsági őrköt is alkalmaz, illetve felfegyverzi az alkalmazottait, a katonai vezetés erre nem szívesen bátorítja őket. Ennek az oka kétszeres. **Először is**, ha vállalkozóknak megengedik, hogy a csatatéren önvédelmi célból fegyvert viselhessenek, a civilekként betöltött védett státuszukat kockáztatják, mivel a harcoló alakulatokkal szemben álló erők vagy lázadók, őket is harcoló félként kezelhetik, így ellenük is támadásokat hajthatnak végre. Ez egyre többször meg is történik, mert az USA csapatok ellen harcoló irreguláris erők sem egységesek, és a különböző frakciók különböző módon közelítik meg a kérdést. **Második pedig** az, hogy a civil cégek fegyvereseit akár „**független**” zsoldos haderőként is lehet használni bizonyos esetekben. Sajnos erre is volt, van példa a harctéren, ami ellen a hadvezetésnek is fel kellett már lépnie. **Hagyományosan a civil vállalkozók alkalmazottai csak önvédelmi okokból hordhatnak maguknál fegyvert, az alábbi esetekben:**

- Ha a fegyverviselést a területen illetékes katonai parancsnok biztonsági okokból engedélyezi.
- Ha a cég előírásai lehetőséget nyújtanak a fegyverhasználatra (pl., biztonsági cégek, mivel ezekből is elég sok tevékenykedik a művelési területen, vagy olyan szakemberek, akik biztonsági feladatokat látnak el egy adott szervezeten belül).
- Ha a vállalkozó és az alkalmazottai egyetértenek abban, hogy a feladat végrehajtása során biztonsági okokból a fegyver viselése elengedhetetlen.
- A saját önvédelmi fegyverek viselése a hatályos törvényekben meghatározott módon. Jelenleg Afganisztánban és Irakban is ezekkel a feltételekkel lehet fegyver viselni.

A civil alkalmazottaknak azonban csak egy kisebb csoportja visel fegyvert, mint pl. a **Blackwater USA** cég alkalmazottai, akik egy professzionális törvény-végrehajtási, biztonsági, békefenntartói, és a stabili-

tásoperációs tevékenységet ellátó vállalkozás tagjai. A vállalkozók alkalmazottainak jelentős része továbbra sem hord fegyvert, így a hadseregnek kell a védelmüket ellátnia. Ez akkor jelenthet inkább problémát, amikor olyan helyen dolgoznak civil alkalmazottak, ahol „*idegen*” (azaz nem a saját nemzetiségükhöz tartozók) katonák kell, hogy szavatolják a biztonságukat. Amikor **Darfurban** szolgáltam a táborok ellátásának oroszlátrészét az amerikai **PAE cég** alkalmazottai végezték. Az alkalmazottak nagy része fehér dél-afrikai volt, azonban több amerikai állampolgárságú dolgozója is volt a cégnek, akik Szudánban nem voltak közkedveltek a kormányuk politikája miatt (Az USA népiirtásnak minősítette a darfuri eseményeket és gazdasági büntető intézkedéseket vezetett be Szudán ellen).

Az amerikai alkalmazottak közül többen is az USA tengerészgyalogságánál vagy a hadseregben szolgáltak több évtizeden keresztül, így tudatában voltak a helyzetük veszélyességének. Azonban hamar kiderült, hogy az Afrikai Unió katonáira nem számíhattak, mivel egy rajtaütés során a cég helyi alkalmazottait ismeretlen fegyveresek agyonlőtték, és az afrikai katonák pedig nem voltak képesek a biztonságukat szavatolni. Ennek ellenére nem tudok egyetlen egy civil dolgozóról sem, aki fegyvert tartott volna magánál, vagy ha igen, azt rejtetten viselte. Sajnos az otlétem ideje alatt a missziót kiszolgáló civil vállalkozók konvojait több esetben is megtámadták, a gépjárművezetőiket váltságdíjért elrabolták, sőt karácsony napján az egyik szállítóhelikopterünket is lelőtték ismeretlen fegyveresek. A fedélzeten utazók mindannyian az életüket veszítették.

A fő ellátási útvonalak biztosítása

Talán az egyik legnagyobb kihívás az iraki műveletek során a konvojok védelme, mivel szinte képtelenség biztosítani az összes fontosabb ellátási útvonalat. Ezekon az útvonalakon szállítják a **kuvaiti logisztikai bázisokról** küldött ellátmányt az iraki hadszíntéren tevékenykedő csapatok számára. A különböző házilag barkácsolt robbanó eszközök használata (improvised explosive devices-IEDs) viszonylag hatásos eszköz a konvojok ellen, amelyek a több száz kilométeres hosszúságú őrizetlen utak mentén haladnak el, és biztosításuk igen komoly gondokat okoz a katonák számára.

A hadsereg által használt szabályzók mind a passzív és mind az aktív intézkedések megtételét előírják az egységek biztonsága érdekében (Manual 3–07, Stability Operations and Support Operations). Az utasítás úgy definiálja az antiterrorista tevékenységet, mint „*defenzív intézke-*

dést”, amelyet arra használnak, hogy a helyi erőkkel együttműködve, „csökkentsék a terrorista szervezetek által szervezett akciók veszélyét.”

Passzív védelmi technikák

Ezek olyan technikák, amelyeket a hadszíntéren szerzett tapasztalatok alapján fejlesztettek ki a szolgáltató cégek alkalmazottai és a konvojokat biztosító katonák. Pl. a gépjárművek között egy meghatározott távolságot tartanak fenn folyamatosan, csak a nappali órákban utaznak, illetve, ha indulnak akkor olyan időben hagyják el a területet, amikor az ellenséges erők, illetve a lakosság tevékenysége minimális. Ezt tettük mi magunk is, amikor **Kabulból az Áttelepítést Koordináló Csoport Pol-e-Komriba** indult egy konvojjal. Mivel abban az időben megnövekedtek Kabulban a **NATO (ISAF)** és az amerikai csapatok elleni támadások, hajnali négy órakor hagyta el a konvojunk a tábort, amikor is az afgánok többsége még aludt. A városból gyorsan kijutottunk és éppen sötétedésre érkeztünk meg a tartományi újjáépítési táborba (**PRT**), vagyis a lehetőség szerint minimálisra csökkentettük egy esti rajtaütés lehetőségét. Szintén a passzív védelmi technikák közé tartozik az egyéni védőfelszerelés (golyóálló mellény, sisak, stb.) állandó viselése, a gépjárművek páncélozottságának kiegészítése (a magyarok ötletességét bizonyítja, hogy a Mercedesz terepjárókat lejárt szavatosságú golyóálló mellénnyel bélelték ki, hogy az nagyobb védelmet nyújtson a benne utazók számára. Ezt az ötletet a **PRT 1.** csoportjának felkészítésén maga a honvédelmi miniszter is méltatta). Emellett hasznos különböző zavaró berendezések használata is, amelyek rádióhullámokkal bezavarják a mobiltelefonokkal irányított házilag gyártott bombákat (így azok időnek előtte felrobbannak), vagy az útvonalak és az utazás módjának rendszeres változtatása, a rádióforgalmazások idejének megváltoztatása. Pl. a parancsnokok az Irakban szolgáló amerikai katonai gépjárművezetőkkel megértették, hogy mennyire fontos a gépjárműveik rendszeres karbantartása és utasították őket, hogy a technikai pihenők alatt ismét az összes járművet (függetlenül attól, hogy indulás előtt átnézték vagy nem) ellenőrizzék le. Azzal ugyanis, hogy a gépjárművek állandóan hadrafoghatóak, csökkenthetik mind az élőerő, mind pedig az anyagi veszteségek mértékét egy váratlan rajtaütés során. Ugyanezt kell megkövetelni a civil vállalatok alkalmazottaitól is, hiszen az ő életükért és felszerelésükért is a katonák felelősek. A konvojt kísérő katonai egységek minden tagjának és az összes járművezetőnek ismernie kell azokat az útvonalakat, ahol a konvoj közlekedik, és folyamatosan fenn kell tartaniuk a gépjárművek közötti rádió összeköttetést. A konvoj parancsnokának mindenkit el kell igazítani, hogy egy ellenséges táma-

dás során kinek mi a feladata. Ezeket a feladatokat már a konvoj indulása előtt szabványosítani kell, majd megtanulni, és a konvoj-előkészületi eljárás részeként rutinszerűen be kell gyakorolni.

A civil cégek konvojai számára tilos bárminemű mozgás az éjszaka folyamán, mivel a láthatósági viszonyok ebben az esetben mindig a támadóknak kedveznek, még abban az esetben is, ha a konvoj tagjai esetleg éjjellátó készülékekkel rendelkeznének. Ez azonban csak ritkán fordul elő, mivel a gépjármű vezetők többsége, illetve a kevésbé fontos munkák elvégzésére felvett helyi alkalmazottak általában nem kapnak ilyen nagy értékű eszközöket. Ebben az esetben pedig a felmentésükre küldött katonai erőket is jelentős veszélybe sodornák, mivel nem tudnának velük kellőképpen együttműködni. Tehát maradnak a nappal végrehajtott szállítások.

A polgári alkalmazottak esélyei a támadások túlélésére akkor is jelentősen megnövekszik, ha használják a sisakokat és a golyóálló mellényeket. Ezt a gyakorlatot a **KBR** cég rendelte el az összes alkalmazottja számára, nemzetiségre való tekintet nélkül. Ugyanezt kellene az összes többi cégnek is megkövetelnie a dolgozóitól.

Azonban Afganisztánban például a szállítások nagy részét olyan helyi gépjárművezetők végzik, akik nincsenek személyi védőeszközökkel ellátva. Megdöbbenő, de éppen egy „*speciális*” passzív védelmi rendszabályoknak köszönhetik biztonságukat, amelyek a taktikai helyzetnek és a helyi fenyegetettségnek megfelelően fejlesztettek ki. A helyi gépjárművezetők járműveit ugyanis itt „*csengő kamionoknak*” hívják a lakosok keletkező hangok miatt, amit kocsikra felakasztott, dekoratív színes fém bojtok és fémláncok széles sora ad ki magából. Az ilyen járművet már több száz méterről mindenki meghallja, ezért senki sem kockáztatja meg, hogy konvojokba szervezve, katonai kísérettel indítsa azokat útba. Így ezek a járművek függetlenül, mindenfajta katona védelem nélkül közlekednek, és hogy ne hívják fel a helyi ellenállók figyelmét magukra, a vezetőik és a kocsikísérők nem hordanak se sisakot, se golyóálló mellényt. Ez a szállítási módszer az adott körülmények között igen sikeres, és minimális a szállítmányok elvesztésének kockázata.

A páncélozott gépjárművek használata, mint passzív védekezési mód, szintén elrettentheti az ellenséget, és nagyobb biztonságot nyújt a konvojban utazók számára. Mindazonáltal, a páncélozott polgári teherautók bizonyos helyzetekben akár problémát is okozhatnak. A civil gépjárművekre felszerelt fegyverzet és golyóálló üvegek jelentősen megnövelik a gépjármű súlyát, ami instabillá teszi őket az egyébként is alig járható

utakon. Ezzel együtt bármilyen extra védelem, amit a járművekbe rakunk, mint például a homokzsákok (az ENSZ nyugat-szaharai missziójában a járőr kocsikat ezzel preparáltuk ki, hogy csökkentsük a sérülések lehetőségét, ha aknára futnánk), vagy a Kevlár padlóalátétek, jelentősen hozzájárulhattak a járműben utazók épségének megőrzéséhez.

Komoly fenyegetést jelentenek a házilag **“barkácsolt”** robbanó eszközök, amelyek a személyi sérülések és halálesetek leggyakoribb okozói. Mind az iraki ellenállók, mind az afganisztáni tálibok nagy leleményt mutatnak az újabbnál újabb **„robbanó csapdák”** elkészítésében. Szinte sosem lehet rájuk felkészülni, mert állandóan változtatják a módszereiket. Az egyik legfontosabb dolog, hogy állandóan figyeljük azokat a tárgyakat, amelyek nem illenek az adott környezetbe, és reagálunk bármilyen furcsa jelre. **Például, ha a gyerekek és az asszonyok eltűnnek az utcáról, az már egy támadás előjele lehet.** Fontos, hogy mind a konvoj kíséző katonákat, mind pedig a civileket felkészítsék a lehetséges veszélyhelyzetekre, a csapdák lehetőségére, különböző robbanóeszközök felismerésére. A sikeresen végrehajtott szállítások után megtartott értékeléseken (debriefing vagy hot wash) érdemes átbeszélni mindazokat a problémákat, amelyek az út folyamán felmerültek, hogy a későbbiek során ezek ne forduljanak ismét elő.

A konvojok által használt **útvonalak folyamatos változtatása** szintén olyan passzív védekezési forma, amiket a katonák megtanultak, és amiket a civil cégek alkalmazottainak is érdemes lenne megtanulni. A folyamatosan változtatott útvonalak és indulási idők szervezettebb, részletesebb tervezést tesznek szükségessé, és a konvojokat kísérő katonáknak, valamint a civil alkalmazottaknak még inkább koordinálniuk kell a közös tevékenységüket. Ha ugyanis csak rutinból végzik a feladataikat, könnyen önelégültté válhatnak, és hamis biztonságérzetük megnövelheti a konvoj sebezhetőségét.

Csökkenthetőek a konvojok és a civil cégek elleni támadások, ha azok jó kapcsolatot építenek ki a tevékenységi területükön élőkkel, különböző projektekkal javítják az életfeltételeiket, munkát teremtenek a számukra. Ilyenkor inkább számíthatnak segítségre a helyi hatóságoktól, a lakosság egyes tagjaitól, és ezzel elbátortalaníthatják a lehetséges támadókat. Persze ezek a tevékenységek nem jelentenek teljes garanciát a biztonságos munkavégzésre, de lehetnek pozitív hatásaik. Habár a katonai műveletek során egyre több forrást fordítanak a civil-katonai kapcsolatok javítására (**CIMIC**), a korlátozott erőforrások behatárolják azt a segítséget, amit képesek a helyi lakosság számára nyújtani. Mindazonáltal azok az erőfeszítések, hogy javítsák a műveleti területen élők helyzetét, pozitív

hatást gyakorolhatnak a katonai tevékenységek végrehajtására, és valamelyest csökkenthetik az ellenséges fenyegetéseket az adott területen.

Aktív védelmi technikák

Tekintet nélkül arra, hogy a passzív védelmi intézkedéseket milyen jól valósítják meg a hadműveleti területen dolgozó civilek, a katonai parancsnokoknak fel kell készülniük arra, hogy megvédelmezzék a konvojokat, és képesek legyenek a támadásokat visszaverni. Egy közvetlen támadás során, amelyet terroristák, lázadók vagy éppen bűnözők hajtanak végre, akik esetleg az ellátmányt akarják megszerezni, a menetbiztosítást végző katonáknak megfelelő tüzérvél kell rendelkeznie, hogy képesek legyenek hatékonyan reagálni a konvojt ért támadásokra. Habár nincsenek előírások arra, hogy milyen erősségű védelmet kell a hadseregnek biztosítania a szolgáltató cégek alkalmazottai számára, több vállalkozó külön egyességet köt az általuk minimálisan megkövetelt biztonsági garanciákról, még mielőtt az alkalmazottjaiknak megengednék, hogy beutazzanak az ellenséges területre. Ezeket az igényeket a parancsnokoknak figyelembe kell vennie még akkor is, ha a személyi állományuk és anyagi készleteik is csak korlátozott mértékben használhatóak a biztosítás során.

Fontos ismerni azokat a tényezőket, ami segíthet a parancsnoknak, annak eldöntésében, hogy miképpen lehet a konvoj biztonságát hatékonyan megszervezni. pl. a konvoj mérete, a rendelkezésre álló csapat ereje, a konvoj tervezett útvonala és megteendő távolsága, illetve a támadás kockázata. Ha minden alkalommal azonos módon hajtanák végre a szállítmány-kíséréseket, akkor az ellenséges erők által pénzelt helyiek igen könnyen feltérképezhetnék a konvojok összetételét, szokásait és útvonalát. Például, egy olyan konvoj, amelybe rutinszerűen beillesztenek minden huszadik tehergépjármű mögé egy-egy páncélozott harcjárművet, az szinte felhívást jelent a terroristák számára egy jól megtervezett támadásra.

A mostanában igen gyakran idézett *Carl von Clausewitz*, (híres porosz katonai elméleti teoretikus) azt az elvet képviselte, hogy a siker elengedhetetlen feltétele a katonai erők és a felszerelések egyidejű és összehangolt biztosítása a műveleti területen. Tudta, hogy milyen fontos egy csatában, hogy a katonák összehangoltan és csak parancsra tevékenykedjenek. Ugyanis egy gerilla harcmódot alkalmazó ellenséggel szemben csak akkor van esélye a reguláris erők katonáinak, ha maguk is képesek gyorsan reagálni, a védekezésből támadásba átmenni, amely során felmorzsolhatják az őket megtámadó erőket.

Konvojok menet közben

Azok a műveleti területen szolgáló parancsnokok, akik elegendő gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek arról, hogyan képesek a konvojokat megvédeni a kézfegyverekkel felszerelt támadóktól, sok tapasztalatot gyűjtöttek össze. ***Ezek közül a legfontosabbak az alábbiak:***

Konvojkísérő egység létrehozása (Force Protection egység):

Egy taktikai szállítási egységtől eltérően a civil vállalkozók által összeállított konvojok gépjárművei nem rendelkeznek saját fegyverzettel, így az ő védelmüket a hadsereg által biztosított katonákkal és eszközökkel kell megoldani. A konvojokat úgy kell összeállítani, hogy a katonai páncélozott eszközök képesek legyenek a civil autók védelmét ellátni. Habár a konvojt kísérő katonai egység parancsnoka határozza meg a páncélozott gépjárművek számát, a tervezés folyamán figyelembe kell vennie a civil cégek biztonsági igényeit is. A vállalkozók ugyanis megtagadják a részvételt egy-egy olyan feladatban, amennyiben úgy látják, hogy a hadsereg képtelen szavatolni a biztonságukat, ezzel pedig akár az éppen folyó katonai művelet sikerét is veszélyeztethetik (képzeltük, mi történik olyankor, ha nem érkezik meg a tüzéség számára kiutalt lőszer mennyiség és ennek hiányában nem tudják a feladatukat végrehajtani, és ezzel mások tevékenységét is negatívan befolyásolják). Emiatt a katonai parancsnokok jelentős része úgy érezheti, hogy ki vannak szolgáltatva a civil cégek vezetői kényének-kedvének, és ez negatívan befolyásolja a feladat végrehajtást. ***Mivel a katonai feladatok végrehajtása nagyban függ a civil szállítmányozó és ellátó cégek munkatársainak munkájától, a parancsnokok nem engedhetik meg maguknak hogy figyelmen kívül hagyják azok kívánságait.***

Néhány parancsnok szerint a konvojkíséretre kijelölt katonákat hasznosabban is fel lehetne használni más területeken, a civilek pedig védjék meg magukat. Mindazonáltal többségük elismeri, hogy a civil vállalkozók csak akkor képesek ellátni a feladatukat, ha a hadsereg szavatolja a biztonságukat, és ez valljuk be, egyre nehezebbé válik mind Irakban, mind pedig Afganisztánban az egyre inkább romló biztonsági helyzet miatt.

Híradási rendszer létrehozása és működtetése

A kommunikáció fenntartása létfontosságú, amikor egy kb. 20-100 gépjárműből álló konvojt (ami akár több kilométer hosszúságúra is nyúlhat) támadás ér. A civil vállalkozók alkalmazottai akár kereskedelmi rádiókat (rövidhullámú rádiók, de alkalmanként akár a mobil telefon is megteszi) is használhatnak a saját gépjárműveikben, hogy fenntartsák egymással az összeköttetést. Mindazonáltal a konvoj biztonságáért felelős egységparancsnoknak szintén képesnek kell lennie arra, hogy a járművezetőkkel kommunikáljanak. ***Ennek a technikai és anyagi hátterét azonban a civil cégeknek kell megteremtenie.*** A konvoj biztonságának érdekében mind a civileknek, mind pedig a katonáknak be kell tartania a rádióforgalmazás szabályait, illetve felkészíteni őket arra, hogy vészhelyzetben (támadás, karambol, robbanás, műszaki hiba, stb.) hogyan kommunikáljanak. Ki kell építeni, és folyamatosan fenntartani az összeköttetést a magasabb parancsnokságokkal és tűztámogatást nyújtó egységgel (akár földi, akár légi) a menet teljes idejére. Ha olyan gépjármű van a konvojban, amely rádiójelekkel zavarja az ellenállók által telepített bombák indító szerkezeit (mobiltelefonok általában), fontos, hogy a frekvenciákat elkülönítsék egymástól, nehogy negatívan befolyásolják az egymás közötti kommunikációt.

Kiképzés és felkészítés fontossága

A kiképzés fontosságát soha nem lehet alábecsülni. „***A háborúban minden nagyon egyszerű, de a legegyszerűbb dolog is bonyolulttá válhat***” állította ***Clausewitz***. Szerinte az előre nem látott körülmények miatt a háborúban még a legegyszerűbb dolgok kivitelezése is igen nehézkessé válhat, azonban a folyamatos kiképzésekkel, gyakorlással (drill) ezek nagy része kiküszöbölhető. ***A katonákat és a civileket együtt kellene felkészíteni arra, hogyan viselkedjenek egy ellenséges támadás esetén.*** Ezeket akkor kell begyakorolni, amikor felkészülnek a feladat végrehajtására, összeállítják a konvojokat, és személyre szabottan begyakorolják hogy kinek mi a feladata, melyik jármű hol van a konvojban, stb. Fontos, hogy a feladatát mindenki készségi szinten begyakorolja, és a lehető leggyorsabban végre is tudja hajtani, mivel az időtényező igen fontossá válhat egy támadás során, ahol akár másodperces tétovázáson is múlhat emberek élete.

Biztonsági kihívások csökkentése a menet alatt

Egy olyan konvoj, ami éppen megáll, vagy lassan közlekedik, sokkal sebezhetőbbé válik az ellenséges támadások számára. A járműveknek a lehető leggyorsabban kell elhagyniuk, illetve bejutniuk a biztonságos zónába (táborok, őrzött raktárbázisok, stb.), hogy minimálisra csökkentsék az ellenséges támadások esélyét. A különböző egységek közötti bármilyen anyagátadást előre meg kell tervezni, hogy a végrehajtást a lehető leggyorsabban és legbiztonságosabb körülmények között lehessen végrehajtani. Ideális helyzetben az anyagátadások biztonságos, a hadsereg által őrzött helyszínen zajlanak le, azonban sokszor ezt műveleti területen kell végrehajtani, amely fokozott kihívást jelent a konvojbiztosítók számára (házilagos bombák, támadások, túl sok idő eltöltése azonos helyen, stb.).

Tűztámogatás

Az összes katonát ki kell arra képezni, hogy egy támadás során hogyan kérhet tűztámogatást (tüzérségi csapást, ösztüzet) a támadó által használt fedezékekre, pozíciókra. A tűztámogatás ugyanis a konvoj biztosításának egyik kritikus összetevője. Mivel ez egy olyan megtanult készség, amelyet könnyen el lehet veszíteni, folyamatosan karban kell tartani. Ha elérhetőek, akkor a támadó helikopterek nyújtják a legjobb tűztámogatást. Ugyanis képesek közvetlen tűztámogatást adni a konvoj számára, emellett pedig észlelik mindazokat a fenyegetéseket, amelyeket a konvoj tagjai még nem képesek észrevenni. Emellett a helikopterek ellenséges tevékenységeket szakíthatnak meg, mielőtt azok közvetlen fenyegetést jelentenének a konvoj számára. Habár a helikopterek használata a konvojkísérés során még nem vált mindennapos gyakorlattá, a biztosító erők parancsnokának számolnia kell a lehetőséggel, és igényelni azokat abban az esetben, ha azok elérhetőek a számára. A precíziós fegyverek elterjedésével egyre pontosabban lehet a tűztámogatást igénybe venni, azonban a sűrűn lakott területeken gyakran a civil lakosok is áldozattá válhatnak, nem csak a támadók, így ennek használata nagy körültekintést igényel.

Helyzetfelismerés, értékelési képesség

A konvoj biztonságért felelős parancsnoknak, a katonáinak és a civil alkalmazottaknak is képesnek kell lennie tisztán gondolkoznia a konvojt ért támadás során. Ugyanis a támadók többnyire előnyben vannak, hiszen nem csak hogy ismerik a területet (így a legjobb helyet képesek kiválasztani a rajtaütések helyszínéül), hanem igen leleményesen helyezik el az

orvlövészeiket vagy a házilagosan barkácsolt bombáikat is. A támadások során használt módszereik egyre rafináltabbakká és kifinomultabbakká válnak, ellenük felkészülni szinte lehetetlen. A biztonságért felelős katonáknak és a civileknek is fokozott éberséget kell tanúsítania a menet során és odakell figyelni minden olyan dologra, ami furcsának tűnhet, vagy oda nem illő. A házilag készített robbanóeszközöket a leghetlethetlenebb helyekre képesek elhelyezni, pl. állati tetemekben, az út mellé ásott gödörbe, vagy éppen használaton kívüli gépjárművekbe. Ha az út mentén drótot, frissen ásott gödört, nagyobb szemétkupacot vagy döglött állatot látunk, kezdhethetünk gyanakodni, hogy támadás készülhet a konvoj ellen. Ha bármilyen gyanús jármű közeledik a konvoj felé, akár fizikai elrettenéssel, akár hangjelzésekkel kell távoldartami. Ha ez nem sikerül, akkor használni kell a kézfegyvereket, hogy az idegen jármű ne juthasson be a konvoj gépjárművei közé, ahol aztán felrobbanthassa magával együtt azokat.

Vannak más, kevésbé hagyományos módszerek is, amelyek alkalmanként hatásosnak bizonyulhatnak. Ilyen például az, amikor a civil cégek járműveire géppuskákat szerelnek fel, és ezek távolról, úgy tűnnek, mintha katonai járművek lennének. Azonban ezt a lehetőséget nem érdemes túl gyakran alkalmazni, mert még inkább felhívhatja a civilekre az ellenség figyelmét, és erősebb támadásnak tehetik ki önmagukat ez által. A konvoj kísérőinek fokozott figyelmet kell fordítaniuk a közelükben lévő járművekre és a civil lakosság tagjaira is, mivel az utóbbi időben egyre inkább elterjedtek az öngyilkos merényletek. Emellett persze más kockázati tényezők is előfordulhatnak. Az bizonyos, hogy a konvoj összes tagjának együtt kell működni azért, hogy a támadásokat megelőzzék, ha pedig az bekövetkezett, a veszteséget csökkentsék.

Tervek előre nem látható esetekben, vészhelyzetekben

A vészhelyzetekre készített tervek ismerete szintén nagyon fontos a konvoj minden tagja számára mert tudni kell, mint például, ha elszakadnak egymástól a járművek, hol a legközelebbi találkozási pont, vagy mit kell tenni a működésképtelenné vált eszközökkel. A tönkrement, használhatatlanná vált szállítóeszközöket, ha azokat nem lehet biztonsággal a legközelebbi bázisra szállítani, meg kell semmisíteni, hogy ne juthassanak az ellenség kezére. Több millió dollár értékű felszerelést és gépjárműveket veszített az amerikai hadsereg Irakban és Afganisztánban is, mert a civil alkalmazottak nem tartották be a használhatatlanná vált eszközökre vonatkozó utasításokat, vagy képtelenek voltak megszervezni a lerobbant kocsikon lévő anyagok átrakodását más járművekre. Ezért a

konvojokat kísérő biztonsági erők tagjainak kell eldöntenie, mi az, amit még biztonságban el lehet szállítani, és mi az, amit okvetlenül meg kell semmisíteni, hogy ne jusson az ellenség kezébe. Arra az esetre is fel kell készülni, ha a konvoj több részre szakadna támadás közben, vagy az utat eltorlaszolnák az ellenállók, ami miatt a konvoj nem haladhat tovább az eredetileg tervezett útvonalon. Az ilyen esetekre készülni kell, ezért minél részletesebb tervet kell készíteni a konvojnak és azt minden részvevővel ismertetni a szükséges mértékben. Persze ezek a tervek nem köbevésett parancsolatok, a katonai hírszerzési adatok és a helyi biztonsági helyzetnek megfelelően bármikor módosulhatnak.

Az elmúlt tíz évben a külső vállalkozók alkalmazása a hadszíntéren folyó logisztikai biztosítás során egyre inkább elfogadottá, már-már divatos trenddé vált, annak minden előnyével és hátrányával egyaránt. Habár a katonai vezetők többsége gyorsan alkalmazkodott a megváltozott helyzethez és együttműködnek a szolgáltató cégek alkalmazottaival, mégis vannak még problémák. Talán az egyik legnagyobb gond az, hogy nincs elegendő, professzionálisan kiképzett katona vagy rendőr, akik képesek lennének a konvojok védelmét megszervezni, így azt többször is olyan katonák végzik, akiknek nem ez a „szakmájuk” (logisztikusok, szállítók, stb.).

Emiatt, ez a tevékenység továbbra is komoly kihívás elé állítja a hadszíntéren tevékenykedőket, mind a katonákat, mind pedig a civil vállalatok képviselőit. Azt azonban már most láthatjuk, hogy csak akkor lehet bármilyen katonai beavatkozás sikeres, ha ezek a csoportok képesek lesznek együttműködni egymással.

A cikkemben már csak a terjedelmi korlátok miatt sem foglalkozhattam a témakör minden szegmensével, megírásával azonban fel kívántam hívni a katonai logisztikusok figyelmét erre a területre is, mert a Magyar Köztársaság szövetségi vállalásaiból kifolyólag egyre több békefenntartó-békekikényszerítő műveletben kell részt vennünk, ahol ezek a kérdések a napi élet részei lesznek. Jelen esetben nekünk még nincsenek ilyen volumenű, önállóan végrehajtott műveleteink, azonban a tevékenységünk során (iraki szállítószázalaj, afganisztáni könnyűgyalog század felszámolása, az MH PRT megalakítása, vagy akár a szudáni AMIS misszió) egyre többször vesszünk igénybe a civil vállalkozások által biztosított szolgáltatásokat.

Az Afrikai Unió szudáni missziójában az amerikai PAE cég üzemanyag szállító gépkocsija.

Az amerikai PAE cég alkalmazott helyi alvállalkozó elhagyott kocsija egy támadás után.

A World Food program szervezet élelmiszer szállító gépkocsija, egy támadás elhárítása után.

A PAE cég vízszállító tehergépkocsijának közkútról történő feltöltése és a lakosság ellátása.

Helyi Afgán vállalkozó rakja fel a MH PRT konténerét.

A Cutrus ZRt. Szakemberei javítják az MH PRT járművét.

Afgán helyi vállalkozók „csengős” kamionokkal szállítanak.

„Öngyilkos merénylet” utáni állapot.